

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
PERE TORRADES, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
LEANDRE BASANTA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

DEBAT I REFLEXIÓ SOBRE FETS
SAGNANTS DEL NOSTRE PASSAT

Ramon Tremosa
i Balcells

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.cat

Comenta l'article a
www.avui.cat/46878

AL PEU DEL CANÓ

Un lloc per
dormir

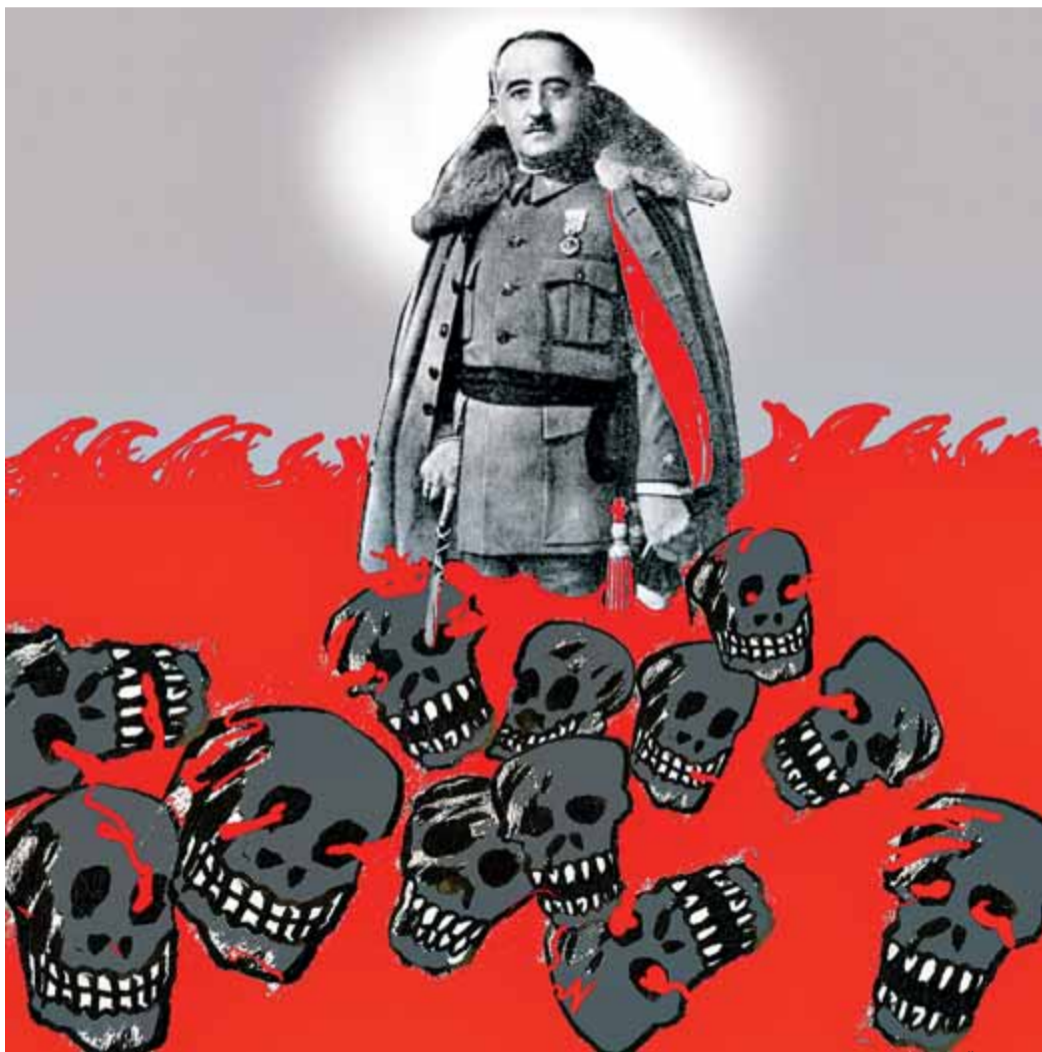
Topografia de la memòria

Avui fa anys que va morir Franco i TV3 emetrà aquest vespre el documental *Topografia de la memòria*, una nova producció pròpia dirigida per Dolors Genovès. Autora de documentals reconeguts per la seva qualitat i rigor investigador, com ara *Operació Nikolai* (sobre la desaparició del dirigent anarquista Andreu Nin a mans del Partit Comunista) i *Sumaríssim 477* (sobre l'afusellament del fundador d'Unió, Manuel Carrasco i Formiguera, a mans del règim franquista), Genovès ara ens proposa un repàs de l'estat actual dels debats de la memòria històrica en diferents països: començant per Sud-àfrica i passant per Argentina, Alemanya i Itàlia, s'acaba recalant a Catalunya.

¿ENCETAR ARA EL DEBAT SOBRE FETS sagnants del passat contribueix a tancar les ferides o bé les reobre? La resposta dependrà de la voluntat amb què s'anirà aquesta reobertura. En aquest sentit, el documental de Genovès és molt útil per veure com en altres indrets avui, per exemple, les noves generacions encaren la digestió de conflictes recents. Així, *Topografia de la memòria* és especialment brillant en la presentació dels horrors totalitaris de l'Alemanya comunista, que és retratada com el sistema repressor més eficient del món en el control policial de la població. La Stasi, més encara que el KGB, va generar una quantitat brutal de documents d'espionatge, que ara els alemanys s'afanyen amb la seva habitual eficàcia a recompondre i desclassificar. I el memorial que a Berlín s'ha erigit per recordar l'Holocaust jueu mostra fins a quin punt Alemanya és el país del món on més difícil és desviar la mirada dels horrors del passat.

TOPOGRAFIA DE LA MEMÒRIA FA AFLORAR elements desconeguts de la guerra civil italiana entre feixistes i comunistes, més latent del que podria semblar. Itàlia també està turmentada per la invasió final alemanya, que a voltes va respondre als atemptats dels partisans amb assassinats massius de població civil. De l'Argentina són impactants els testimonis de les víctimes, així com també els judicis per depurar responsabilitats pels assassinats, les desaparicions i les tortures. I és especialment colpidor com a Sud-àfrica afronten la reconciliació: la repressió policial contra els moviments negres va ser sagnant i el perdó només és concedit, a policies avui encara en actiu, prèvia reconeixença pública de les atrocitats comeses. En veure-ho he pensat en *Crim i càstig*, la gran novel·la de Dostoievski, traduïda brillantment al català per Andreu Nin als anys 20 del segle passat, avui disponible gràcies a l'editorial Proa: el jove Raskólnikov, l'assassí que s'escapoleix de la investigació judicial, està, però, molt lentament turmentat per la seva consciència (durant 500 pàgines!), fins que finalment reconeix el seu pecat i accepta purgar-ne la culpa. La incomparable capacitat de penetració psicològica de Dostoievski arriba fins al fons més esfereïdor de l'ànima humana, l'indret de l'home en què tan sols un matís imperceptible separa el bé del mal.

SI EN ALGUN PUNT PATINA LA BRILLANT producció de Dolors Genovès és en una possible asimetria dels retrats dels perseguits a Catalunya. Aquest retrat és excel·lent en el cas del militant del

LLUÍSA JOVER

“El debat de la memòria històrica a Catalunya només serà útil si assumim la persecució religiosa a la zona republicana com una part de la nostra història, posant-la al mateix nivell que els assassinats comesos per Franco”

PSUC exiliat, retornat, empresonat i torturat; és però menys complet en el cas d'un advocat d'ordre assassinat en una ciutat mitjana catalana: sobretot els responsables d'aquesta i d'altres matances semblants passen més desapercebuts, sense noms i cognoms. I no hi ha cap referència als doblement perseguits a casa nostra: durant la guerra per ser *negres catòlics* i després de la guerra per ser *rojos separatistes*; els que, segons Joan Sales, autor de la gran novel·la catalana del segle XX *Incerta glòria*, “no es van ajupir mai als peus de la mentida”. Finalment la cara de l'actual conseller d'Interior, immortalitzada en el documental, era potser prescindible. ¿Retrata els nous temps que

vivim del nou règim tripartit, on el suport econòmic de la Generalitat passa forçosament per aquest peatge? Això amb CiU no passava.

EL DEBAT DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA a Catalunya només serà útil si assumim els crims de la persecució religiosa a la zona republicana com una part de la nostra història, posant-la al mateix nivell que els assassinats comesos per Franco. En el seu llibre *El silenci de les campanes, la persecució religiosa durant la guerra civil* (Proa, 2007) Jordi Albertí conclou que les matances del 1936 van ser planificades per la FAI i la CNT. Això, però, avui incomoda molt, perquè entela la imatge d'una República entesa com a paradigma de les llibertats. Aquesta és la cara més fosca de la reacció a Catalunya després de la sublevació franquista: 2.441 eclesiàstics assassinats sobre un total de 8.360 morts per la repressió a la rereguarda, una gran part gent de missa (alguns brutalment torturats). Enmig d'una gran virulència antieclesial, partits polítics i agents socials de l'esquerra van ser còmplices en diferent mesura d'aquestes matances, inhibint-se amb omissions més o menys culpables. Benvingut sigui el nou documental de Dolors Genovès, vibrant com els que sempre ha dirigit. Aquest, com el llibre ara esmentat, és un treball valent i necessari: encara ningú no ha demanat perdó per molts d'aquells crims.

Isabel
Olesti

Esriptora

La cosa va començar arrencant els clàssics bancs que hi havia a la plaça Duc de Medinaceli de Barcelona, immortalitzada per Almodóvar en una de les seqüències més boniques de *Todo sobre mi madre*. Al seu lloc hi van col·locar una mena de cadires individuals que fan la convivència impossible. Poc després arrencaven els parterres de plantes suaus i agradables al tacte que hi havia sota les palmeres i hi van entaforar uns margallons de puntes esmolades que de seguida van crear sospites als veïns. Per què tots aquests canvis? Molt senzill: de tota la vida els sensesostre han aprofitat els bancs per dormir i en els últims temps s'hi havien instal·lat com a casa seva. “I quin sentit tenia treure els parterres?”, em direu. Fàcil d'imaginar: cada nit aquest lloc es convertia en un hotel de franc. Al matí la gent es rentava a la font i després menjava i la feia petar als bancs o continuava dormint a cor què vols. Tot rodó. Fins que van plantar els malèfics margallons que, amb punxes evidents, treia les ganes de fer-hi fins i tot una trista becaïna. Així les coses, els vagabunds es van desplaçar a la plaça de la Mercè. Fins a aquesta setmana menjaven, dormien i sobretot bevien a recer de les portes del Registre Civil. Però això també s'ha acabat, perquè han col·locat una tanca de ferro al replà de davant la porta que fa impossible que algú s'hi ajeu. De moment, els sensesostre volten per la plaça rumiant nous emplaçaments, mentre que l'ajuntament també deu estudiar noves estratègies. A veure qui guanya.

iolesti.avui@gmail.com